

Ekonomist Cihat Çetinkaya

DAHA İYİ BİR ANAYASA İSTEMEK HAKKIMIZ...

12 Eylül 1980 tarihinde, Türkiye'de yönetime el koyan Askeri idarenin oluşturduğu Milli Güvenlik Konseyi döneminde, "Danışma Meclisi" tarafından hazırlanarak halk oyuna sunulan ve 07.11.1982 tarihinde kabul edilen "1982 ANAYASA"sı ile yaklaşık 28 yıldır ülkemiz yönetile geldi.

"12 EYLÜL ANAYASASI" adı ile bilinen "1982 Anayasası", büyük nüfus katılımı ve yüksek kabul oyu (% 91,37) ile Türk Halkının onayladığı bir Anayasa olmuştur. Ne yazık ki; Anayasanın hazırlandığı ortam ve şartlar, bundan sonraki tartışmalara kaynaklık etmiştir. Bunun neticesi olarak 177 maddelik Cumhuriyet tarihimizin en kapsamlı Anayasasının kabulünün üzerinden daha beş yıl geçmeden başlayan değişiklikler silsilesi ile ilki 17.05.1987 tarihinde, sonuncusu 09.02.2008 tarihinde olmak üzere muhtelif maddelerinde (15) kez değişiklik olmuş, bu değişikliklerden (6) adeti halk oyuna sunulmuştur.

Hafızalarımızda kalan en önemli halk oylamaları siyasi yasakların kaldırıldığı ve yasaklıların siyasete döndüğü 1987'deki ilk referandum ile Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine ve görev süresinin

5 yıl olmasına imkân veren 2008'deki son referandumdur. Halkımız diğer (13) Anayasa değişikliğinin pek çoğunu ve hatta içeriğini hatırlamamaktadır. İşin en ilginç yanı, 1982 Anayasası; katılanların 1.626.431 red (% 8,63) oyuna karşılık, 17.215.559 kabul oyuyla (% 91,37) kabul edilmiş olmasına rağmen, üzerinden bir kuşak dahi geçmeden son 28 yıl içerisinde muhtelif maddelerinde ve muhtelif hükümetler dönemlerinde 15 ayrı değişiklik yapılmış olmasına rağmen, ANAP döneminde 4, DYP-SHP Koalisyon döneminde 15, DSP-MHP-ANAP Koalisyon döneminde 37, AKP döneminde 27 maddesi olmak üzere "1982 Anayasası"nın 83 maddesi orijinal metinden tamamen farklı bir hal almıştır. Bunun anlamı, 177 maddelik Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 83 maddesinin, yani % 50'ye yakın kısmının tamamen değiştirilmiş ya da ek yapılmış veya kaldırılmış olmasıdır. Diğer bir ifadeyle, Türk halkı % 91,37 gibi çok yüksek bir oranla onayladığı Anayasasının 83 maddesini, geçen 28 yılda büyük oranda ve geniş mutabakatla değiştirmiş durumdadır.

Önümüzde yeni bir referandum süreci ile karşı karşıyayız. Türk Milleti 1982 de % 91,37 oranıyla kabul ettiği "Türkiye Cumhuriyeti Anayasası"nın muhtelif maddelerini değiştiren ve bazı maddelerini kaldıran 25 maddelik (26. maddesi yürürlük ve halk oylamasıyla ilgilidir) bir değişiklik paketi ile 16'ncı kez Anayasasının bazı maddelerini değiştirmek veya değiştirmemek için sandık başına gidecek.Referandumuna sunulan Anayasa Paketi ile ilgili olarak halkın aydınlatılmasının her Türk aydınının birinci görevi olduğuna inancım, bu sayıdaki makalemi Anayasa değişiklik paketi konusunda yazmamı zorunlu kıldı.

Değişiklik paketinin ağırlığını, Yüksek Yargı erkini yeniden şekillendirmeye yönelik düzenlemeler oluşturmaktadır. Anayasa Değişikliği tartışmaları bu noktada alevlenmiş ve halkımızın dikkati bu noktaya odaklanmıştır. Bir anlamda Askeri ve Sivil Yargı ile Anayasa Mahkemesinin yapısı yeniden şekillenmektedir. Batı Demokrasilerinde "Güçler Ayrılığı" prensibinde yasama, yürütme ve yargı erklerinin birbirinden tamamen bağımsız, tarafsız ve birbirini denetler mahiyette olması asıldır. Bu nedenle bu üç bağımsız gücün özerk yapıları demokrasinin vazgeçilmezleridir. Diğer bir ifade ile; yasama, yürütme ve yargı erklerinin birbirleri üzerinde herhangi bir hakimiyet ve hegemonyasının olmaması esastır. Bu nedendir ki yargı her zaman farklı bir yere konarak "Bağımsız Yargı" olarak isimlendirilir. Yargı Bağımsızlığı; Hukukun Üstünlüğü, Hakim ve Savcı Teminatı ile Adalete Güven ilkelerini içinde barındırır. Bütün bu nedenlerle Yüksek Yargı'nın taşıdığı özel önem, bu Anayasa Paketi değişikliğinin en can alıcı değişiklik önerilerini içermektedir. Yargı Erkini, yürütmenin ya da Yasama erkinin güdümüne sokmak ve yargı bağımsızlığını yok etmek gibi girişim ve anlayışlar demokrasilerin vazgeçilmezlerinden olan "Hukukun Üstünlüğü" ve "Yargı Teminatı" ilkelerine indirilecek en ağır darbeler olacaktır.

Anayasa değişiklik paketinin 25 maddelik bir paket olması başlı başına değerlendirme konusudur. Çünkü oylama neticesinde 25 maddenin tamamına evet dediğimizde beğenmediğiniz değişikliklere de evet demiş olmaktadır. Keza hayır oyu verdiğinizde beğendiğiniz ya da olmasını istediğiniz değişiklikleri de red etmiş olmaktadır. Bu haliyle bu kadar geniş kapsamlı Anayasa Değişikliği paketinin topluca oylanmasının Demokrasi ve İnsan haklarına uygun olduğunu söylemek ne derece doğrudur.Anayasalar iyi ve kötü maddeler içeremezler.Anayasa metinleri tam anlamıyla kusursuz ve dört dörtlük olmak zorundadırlar.

12 Eylül 2010 tarihinde evet veya hayır diyerek oylanacak. 16. Anayasa Değişiklik paketinin Türk Milleti için son olacağını da söylemek mümkün gözüküyor. Bugüne kadar 177 maddelik T.C. Anayasasının 15 kez değiştirilerek 83. maddesinin orijinal halinden farklı hale geldiğini dikkate alacak olursak 16. paketin son olacağını söylemek, en azından saflık olur.

İnsanlarımızın kendilerine sorması gereken, bu Anayasa Değişiklik Paketi; İnsanlarımız için daha fazla özgürlük sağlıyor mu? Halkımız için daha fazla eşitlik sağlıyor mu? Ülkemiz için daha fazla Demokrasi getiriyor mu? Yargıyı daha bağımsız ve özerk kılıyor mu? O zaman ben de tüm halkımız için daha eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik hakların korunduğu ve kollandığı yargının tüm siyasi etkilere arındırıldığı ve "Güçler Ayrılığı" prensibinin tam ve net olarak ortaya konduğu ihtilallerin değil, akıl ve mantığın ürünü yepyeni ve çağdaş ölçülerde Yeni Bir Anayasa istiyorum. 15 kez muhtelif maddeleri ile oynanarak yamalı bir hal almış Anayasamız üzerinde daha ciddi durulması gerekir.

Peki bunun için yapmamız gereken neydi? Kanımca, tarafsız ve bağımsız her türlü siyasi etkileşime ve inatlaşmadan uzak Türk Milletinin tüm unsurlarıyla hizmetine sunulacak tamamen yeni bir Anayasasının hazırlanarak T.B.M.M.'nin tam mutabakatıyla kabulünden sonra, halk oyuna sunulmasıydı. Eğer bunu başarabilirsek, 177 maddelik bir Anayasa değil çok daha az ve öz gerçek bir Anayasaya kavuşmamız mümkün olur. Hiç şüphesiz az ve öz bir Anayasa, daha az özgürlük ya da daha az Demokrasi veya Laikliğin kaldırılması, ya da Güçler Ayrılığı İlkesinin ihlali anlamına gelmeyecektir.

Siyasi çekişmelerin referandum sürecine damga vurduğu bugünkü ortamda, halkımızın yapılacak Anayasa değişikliklerinin mahiyeti konusunda yeterli derecede aydınlatılmamış olmasını da büyük eksiklik olarak görenlerdenim. Yeteri kadar aydınlatılmayan ve bilgilendirilmeyen toplumlarda insanların "haber alma" ve "kendisini ifade etme" özgürlüğünün sağlandığı iddia etmek mümkün değildir. Halk oylamasının sonu evet de çıksa hayır da çıksa, Anayasa tartışmalarının siyaset gündeminde her zaman yer alacağına da inanıyorum. Ancak yamalı bir Anayasa ile daha çok tartışma yaşanacağı gerçeğini göz ardı edemeyiz. Ben de dönem dönem maddeleri değişen ya da tartışılan veya ihtilallerin ürünü olmayan, değişmeyen ilkeleriyle yeni ve çağdaş anlamda, iktidarların ağızına sakız olmayacak daha iyi bir Anayasa istiyorum. Daha iyi bir Anayasa istemek tüm halkımız için bir özlemden öte bir haktr.